

Foreldur í biograf saman við börnum

Filmseftirlitið umhugsar eina skipan, har tað verður loyvt foreldrum ella øðrum avvarðandi vaksnum at hava børn við sær í biograf til film, har aldursmarkið er nokkur fá ár hægri, enn barnið hevur aldur til. Henda skipan er galdandi í okkara grannalondum. Hon er ískoyti til vanliga filmsensurin og er gjørd út frá tí áskoðan, at tað ikki bilar um børn eru í tryggum hondum og kunnu fáa mynduga frágreiðing um filmsinnihald, sum tey annaðhvørt ikki skilja heilt ella ógvast eitt sindur av. Hetta og mangt annað verður umrøtt í kunningarsskrivi frá Filmseftirlitinum.

Hóast føroyska Filmseftirlitið áður við millumbilum hevur kunnað almenningin um virkisøki stovnsins, t.d. hvat Filmseftirlitið hevur lógarheimild til at leggja seg út í og ikki, so bendir blaðskrivningin seinastu tíðina á, at vitin enn er ógreið og tørvur at verða frískað upp við m.a. hesum kunningarsskrivi.

Virkisøki almenna filmseftirlitsins fevnir um filmar, sum fólk kunnu keypa sær ella leiga umframt at fara í biografina at hyggja eftir her á landi.

Sama skipan er galdandi fyri flest øll filmseftirlit í øðrum londum, og hava statsligu filmseftirlitini so stattið ikki beinleiðis lógarheimild til at leggja seg út í tað, sum verður bordreitt við í almennum sjónvarpum og teimum handilsliga ríknu fylgisveinasjónvarpum um tvørtur um landamork.

Filmseftirlitið og SvF

Viðv. almennum sjónvarpum er eftirlitsreglan vanliga tann, at sjónvarpsleiðslan og í ytsta enda tann statslig valda nevndin hevur ábyrgdina, men samstundis er vanliga siðvenjan tann, at almenn sjónvørp viðv. filmum laga seg eftir almenna filmseftirlitinum, eitt nú ikki sýna bannaðar filmar og akta aldursmørk filmseftirlitsins við m.a. at sýna vágiligar, men annars loyvdar vaksmanaffilmar seint á kvøldi, aftaná at børn flestli eru lögst, og annars eiga sjónvørp í skrá og lýsing at boða skiliga frá, at filmur ikki er skikkaður fyri yngri ella børn yvirhøvur.

Í hesum spurningi hevur føroyska filmseftirlitið higartil mett, at okkara SvF í summum fornum kundi sýnt skynsamari atburð og eitt nú í ivamállum ómakað sær at spurt Filmseftirlitið um tess sensuravgerð og mögulega aldursmark og síðani kunngjørt hetta undan filmsýningum sum einskins brúkaravegleiðing, síðani tað í roynd og veru er ein og sami almenningur sum rindar fyri báðar stovnar.

Annars tykist SvF at vera rættiliga skynsam, tá talan er um skelkandi myndir og frásagnir úr gerandislívinum, sum tá tað t.d. undan sending frá borgarakrignum í Rwanda ávaraði um, at

komandi myndirnar vóru ótespilarar.

Filmseftirlitið og fylgisveinasjónvørp

Fylgisveinasjónvørpin, sum eitt nú Tórshavnar Býráð sendir frá, gerst vituliga einki við hjá okkum á lokallum og nationalum plani enn mögulega at slökkja, um ov-mikið býður ov mongum imóti. Slíkar sjónvarpsstøðir verða ríknar út frá reint handilsligum sjónarmiðum við at lýsa fyri fyrirkøkur, og eg ivist í, um filmseftirlit í sjálvt stórum londum kunnu leggja seg út í nakað har.

Spurningurin var nógur frammi á alheims filmseftirlitsráðstevnunini í London í 1992, har føroyska Filmseftirlitið eisini var umboðað, men har tókst lítið annað at gera enn gjøgnum serfrøingafrágreiðingar at formana handilsjónvarpsfólk til at sýna høg í sínum programmráði og filmsframleiðsu, partvis tí at hildið var, at sumt filmstílfar kundi verða fólk og her serliga börnum og ungdomum til ógagns, umframt at fylgisveinasendistøðir í einum landi samstundis lata sína filmsóhumsku »regna« niður yvir lond og samfelag, sum mögulega ikki hava ynskt hetta.

Og her eru vit í útnorði í einari serliga truplari støðu, av tí at tað, sum á europeiska meginlandinum verður sent seint á kvøldi, vegna tíðarmunin sæst fyrr á kvøldi her hjá okkum og sjálvsagt uppáftur fyrr longri vestri í útnorði.

Hetta kann volda trupuleikar, tá vágiligar filmar, sendir seint á kvøldi í Europa síggjast her um okkara leiðir áðrenn niðurfaringartíð barna.

Eitt ítrókiligt dømi um hetta fribrigdið var, tá føroyska Filmseftirlitið kravdi viðagitta erotiska filmen »9½ uge« syndan heilt seint á kvøldi og hartil við strongum 18 ára aldursmarki í biohøllum, meðan TV3 gjøgnum býráðssendaran stutt eftir kundi senda sama film tíðliga á kvøldi (her hjá okkum vegna nevnda tíðarmun).

Filmseftirlitið viðv. biograffilmmum

Í heyst hevur verið nakað av kjaki um, og atfinningum imóti Filmseftirlitinum fyri

at hava totalbannað tann nógur umrødda filmen hjá viðagitta leikstjóranum Oliver Stone »Natural born killer«, 'sum annars var komin á skrána hjá Havnar Bio.

Sagt skal verða frá, at biografurin, sum altíð, bein-anvegin aktaði einmæltu avgerð filmseftirlitsins, og hevur samstarvið við biografar og videogramhandlar altíð verið gott.

Við tað at talan var um eina frumframfærslu víða um í heiminum, var avgerð filmseftirlitsins vágilig og djørv, men hevur síðani víst seg at vera púra røtt.

Nevnst kann í hesum sambandi, at upprunaútgávan av filminum mátti fimm ferðir gjøgnum sensurin í USA. Tað tók 2 mánaðir, og filmurin var klipptur heilar 150 ferðir, so tað er ilt, at vita, hvussu upprunaútgávan hevur sæð út, síðani føroyska filmseftirlitið ætlaði sær at kuta meginpartin burtur í endaliga loyvdv. útgávu í Amerika.

Í Onglandi er filmurin total bannaður, og aðra staðir er talan yvirhøvur um høg aldursmark.

Annars er føroyska filmseftirlitið ikki erkvísið og »skjýtur ikki spurvar við

kanónum«, og dømi er um, at Filmseftirlitið hevur verið linari í síni dóming enn onnur filmseftirlit, tá tað hevur verið hildið at vera skilagott, t.v.s. í samsvari við mettan miðalhugburð hjá føroyska almenninginum, og soleiðis eiga filmseftirlit yvirhøvur at virka við at meta eftir, hvat kann góðtakast av fjøldini umframt sjálvsagt fyrst og fremst at álða tað niðurbróttandi og beinleiðis skaðiliga frá.

Filmur er sum eldur og krút: frálíkt og hent í skila hondum og brúkt á rættan hátt, men vandamikið í skeivum hondum og nýtt uttan fylit.

Og seinru árinu eru mangir heilt góðir filmar, sonn listarverk, komnir fram, og verri verður tað ikki av, at fólk hava fingið høvi til at siggja teir heilt feskar í góðum biografi, har estetiska njótingin kann gerast nakað heilt serligt í mun til í heimabiograffinum inni í stovni, eitt nú á video.

Fólk vera altíð ógvn á máli, um tað yvirhøvur er beint at hava eftirlit við talda og skrivaða orðinum og í filmshopi myndum við, men sum gongdin hevur verið hesi seinru árinu, eru

Eyðun Joensen er formaður í Filmseftirlitinum.

almennu filmseftirlitini nógvar staðir herd munandi. Orsøkirnar kunnu vera, at summir partar av filmidnaðinum eru farnir út um alt rimiligt mark viðv. tí siðiliga og mögulega skaðiliga, serstakliga tá talan er um harðskapsfilmur, samstundis sum vísindin er vörðin meira bangin um skaðiliga árinu av summum filmum.

Nevnst kann í hesum sambandi, at meðan føroyska Filmseftirlitið í m.a. norðurlendskum høpi higartil hevur verið greitt tað harðasta, so hava tey linastu, eitt nú í Íslandi og Danmark, nú ætlanir um at herða eftirlitið munandi við serstakliga harðskapsfilmum og smábarnapornografi.

Aðra staðir hava teir seinru árinu skoytt eina eyka skipan upp í filmsensurin, PG-skipanina (foreldrafylgi), t.v.s. at loyvt verður foreldrum ella øðrum avvarðandi vaksnum at hava børn við sær í biograf til film, har aldursmarkið er nokkur fá ár hægri enn barnið hevur aldur til, og her tað frá tí áskoðan, at tað ikki

bilar um børn eru í tryggum hondum og kunnu fáa mynduga frágreiðing um filmsinnihald, sum tey annaðhvørt ikki skilja heilt ella ógvast eitt sindur av.

Filmseftirlitið kundi hugsað sær eina slíka skipan eisini at galda í Føroyum, eisini tí at harvið høvdu nøkur foreldur og onnur avvarðandi fingið størri ábyrgd fyri, hvørjar filmar børn og ung sleppa at siggja, umframt at tað hevði lætt munandi um eina stírvna atgonguskipan hjá biograffilm, har sum nú mangan er neyðugt at skilja familjur sundur í atkomuøllini, skal verandi lóg og kunngerð um filmseftirlit haldað til fulnar.

Føroyska Filmseftirlitið er ein lítill og sera blíga ríkin stovnur, men hóskandi til landsins avmarkaðu figgarorku. Filmseftirlitið er kanska ikki so effektivt, sum tað kundi verið, men frægari man vera, at hurðin er ring heldur enn eingin.

Tórshavn tann 01.12.1994

FILMSEFTIRLITIÐ
Eyðun Joensen, form.

